

laciona i quasi identifica—. Es tracta segurament del cas tan repetit de dos rius quasi bessons, que duen l'un un nom diminutiu o modificatiu de l'altre: el *Merdañç* i el *Merdañol*, la *Noguera* i la *Noguerola* o *Noguereta*, el *Tajo* i el *Tajuña*, *Garona* i *Garonetes* (PVArGc I, 4491b), l'*Arlanza* i l'*Arlanzón*, la *Nive* i la *Nivelle*, el *Mosa* i el *Mosella* etc.: doncs *CERVARIO-LU o *Cerverol reduït a Cervòl per haplogia.

En definitiva, resta en dilema; sense gaire esperança de futura resolució, passat que es trobessin confirmacions de geògrafs de l'Antiguitat³ per a la incertada de Mela. Tot considerat l'explicació més fundada és partir de *Cerv(er)ol*. Però ni amb l'un ètimon ni amb l'altre no es trobaria fonament, sinó per a l'accentuació popular *Cervòl*.

¹ SGuarner no ho creia així, en la seva carta, al·legant que la pronúncia recollida per ell a Vinaròs «la considere produïda per la lectura del cartell [!] *Río Serbol* que els enginyers d'O.P. han posat al pont de la carretera de València a Barcelona». ²⁰ Vaig contestar amb les dades de la pron. popular recollides per mi, i algunes de les raons que exposaré més avall, i mostrant-li la inversemblança que aquell cartell ni cap rètol influís en la pron. dels noms locals en la gent rústica, entre altres els de Canet lo Roig, 20 k. més a l'Oest; em semblà convençut però en el nomenclàtor que li publicà l'I.E.C. ²⁵ el 1966, s'ha imprès el disbarat riu *Cervòl* (p. 22). ¿No seria per intervenció del secretari Aramon, que llavors tenia la dèria de postergar el nom de l'animal *cervo* a profit de la forma ultracorregida *cervol*? (cf. *DECat* II, 687-8). Majorment deplorable, perquè d'aquí ha passat aquest disbarat a la *GrEnc Cat* i d'altres obres. — ² Fora de Cavanilles és clar que s'ha escrit sempre sense accent, com ho fa tothom amb els aguts en -l; i que això no dóna raó per creure en una accentuació **cervol*, moderna ni antiga, com n'hi hauria si es trobessin algun cop unes grafies com **Cervul*, mai vistes. — ³ Que no en parli Estrabó no és estrany perquè en la part catalana no cita més rius que l'Ebre i el Xúquer (i la Muga, aquest, però, sense donar-ne el nom).

Què era aquest lloc? Després ja consta com una granja de Poblet, i hi apareixen alternant la forma moderna amb *e*, amb l'altra en *o*. 1172: «grangiam de *Serbolis*» (Kehr, *Papsturk.*, p. 439); 1178: *Servoles* (BABL II, 406); 1179: «in termino de *Serboles*, sci. *Coma Fumatam*» (*Cart. Poblet*, 86); 1183: Anfós I confirma a Poblet «--- *Avinbudin* --- grangiam de *Serbolis*» (ib., 14.13); 1192: «rivus Seth dividit *Serboles* et *Z'Albi*» (*Cart. Poblet*, 88); 1192: *Serbolis* (*Cart. Poblet*, 88); 1197: «*Cervoles* --- vobis Petrus de *Cervolas*» (*Cart. Poblet*, 69); 1198: «querimoniis quas habebamus de honore termini de *Serbolis*» (*Cart. Poblet*, 84); 1201: *Serbolis* (*Cart. Poblet*, 89); 1206: *Serbolis* (id., 200). En el cens de 1359: *Cervolles* (*CoDo* ACA XII, 40, cf. 76).

Després ha quedat només com determinatiu de:

LA POBLA de *Cervoles* és un poble i municipi prop de l'extrem SE. de Les Garrigues; de nom popular només és «la *póbbla*» 1920 a L'Albi i Vilanova de Prades; la *póbbla*, 1934, 1935, JCor.: a Juncosa, Cervià, Margalef, Pobleta de Granadella i Llardecans. És necessari distingir aquest poble de LA POBLA de La Granadella, de la mateixa comarca, uns 17 k. més a l'O.; però la distinció popular no es fa amb els determinatius, sinó anomenant aquesta *La Pobleta*, i l'altra *La Pobla*, simplement: «L'Albi està en son castell, / *La Pobla*, molt amagada, / Juncosa --- / Cervià ---» diu la cobla popular. En les meves enquestes, i en el tomb que férem per totes les Garrigues en l'any 1934, amb l'inoblidable mestre i amic Pau Vila, insistíem molt, preguntant després pel determinatiu.

Es comprèn que la forma d'aquest va ser alterada, un cop esvanit el fil de la tradició popular, per la intervenció d'indiscrets i servils secretaris municipals: acastellant-lo primer en *Cervoles*; i un altre, volent fer-ho més català, resultà així la nècia forma *Cier vols* en què figura en el segell de l'ajuntament. Forçant la gent a dir-ho, n'obteníem tosqes imitacions, sense fonament: «*de sírgols* o de Vilanova», a Cervià; «*de síérbols* a Juncosa, a La Pobleta, a Margalef; de *siérboles* a Llardecans. Res d'això té, però, cap valor, essent un afegit estrany a tota tradició popular.

CÉRVOLES

Nom que ha designat diverses poblacions i altres llocs, sobretot, del Principat.

1) *La Pobla de Cervoles*. Ací ens interessa sobretot el determinatiu «de *Cervoles*», que havia designat una institució religiosa dins aquest terme però el seu nom deixà de ser viu ja fa temps.

1157: Ramon Berenguer IV, donà a Sta. Maria [després advocació de Poblet] «*ipsum locum qui dicitur Sorboles*» perquè s'hi construís una església i s'hi fes una abadia «sub regula Beati Benedicti --- ipsam aquam de Seth predicti loci de *Sorboles* ---» (*Cart. de Poblet*, p. 89, § 33, 5,14); 1161: *Sorboles* (id., p. 212); 1163: «*locum de Sorbolis --- Sorbulis*» (id., 91); 1171: *Sorbolis* (208).

⁴⁵ 2) CÉRVOLES, poblet agregat a Senterada, en el Baix Flamicell, és a la dreta del riu, en posició elevada, aigües avall de la confluència amb el Bosia o riu de Bellera. *Pron. pop.*: *sérboles* a Sentís, *sérbules* a la Pobleta de Bellef, 1920, Casac.; *sérboles* 1957, Cor. a Erinyà (xviii, 79.2, 79.6), i a Pinyana (xix, 191.4). No tinc cap nota que aquí hagi corregut també una forma alterada *Ciervoles*; *Cervoles* escriuen Madoz, i GGC (p. 856) que li troba 39 cases amb 66 hab., i diu que el 1831 pertanyia al corregiment de Talarn, amb parròquia dedicada a la M. de D. de Gràcia; és inexacta l'accentuació *Cervoles* amb greu, que han posat als articles de Violant en el BCEC xlv, 244 i *Bull. d. Club Munt. Bna.* 1932, 106.

⁶⁰ MENCIONS ANT. 1061-1108 un Ramon Gerbert de *Sorboles* és test. en un doc. pallarès, d'entre aques-